

Nader onderzoek vleermuizen en gierzwaluwen bij Forum Rotterdam

23 oktober 2015

Nader onderzoek vleermuizen en gierzwaluwen bij Forum Rotterdam

**Onderzoek naar de aanwezigheid van en effecten op vleermuizen
en gierzwaluwen door beoogde plannen bij Forum Rotterdam**

Verantwoording

Titel	Nader onderzoek vleermuizen en gierzwaluwen bij Forum Rotterdam
Opdrachtgever	Multi Veste 276 BV
Projectleider	Frank van Gennip
Auteur	Maikel Aragon van den Broeke MSc
Tweede lezer	drs. Roland van der Vliet
Uitvoering veldwerk	Daan Dekker, Saskia Wijte, Erik van der Graaff
Projectnummer	1230062
Aantal pagina's	16 (exclusief bijlagen)
Datum	23 oktober 2015
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
BU Meten, Inspectie & Advies
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
Telefoon +31 30 28 24 82 4
Fax +31 30 28 89 48 4

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Inhoud

Verantwoording en colofon	5
1 Inleiding.....	8
1.1 Aanleiding en doel	8
1.2 Doel	10
1.3 Onderzoeksmethoden	10
1.3.1 Methode vleermuizen	10
1.3.2 Methode gierzwaluwen.....	11
1.4 Leeswijzer	12
2 Resultaten en interpretatie	13
2.1 Resultaten van het vleermuisonderzoek	13
2.2 Resultaten van het gierzwaluwonderzoek	14
2.3 Effectbeschrijving	14
2.3.1 Vleermuizen	14
2.3.2 Gierzwaluwen	14
3 Conclusies	15
4 Bronnen.....	16

Bijlage(n)

- 1 Inventarisatiekaart

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

In het centrum van Rotterdam wordt een nieuw multifunctioneel gebouw gerealiseerd, het Forum Rotterdam (zie figuur 1.1). 'Forum Rotterdam' is de naam van de (her)ontwikkeling van de winkels, woningen en kantoren te Rotterdam in het gebied tussen de Lijnbaan, Van Oldenbarneveltplaats, Coolsingel en Binnenwegplein. Het stadsblok wordt door OMA, het bureau van Rem Koolhaas, en Wessel de Jonge Architecten bna bv (de naoorlogse monumentenspecialist) her ontwikkeld. Het is gelegen aan de drie drukste en belangrijke winkelroutes Lijnbaan, Binnenwegplein en Beurstraverse ('Koopgoot'). Het monumentale Bankgebouw (pand met groen dak in figuur 1.1) is tevens opgenomen in de herontwikkeling. Ontwikkelaar Multi Vastgoed uit Gouda (nu Multi Netherlands te Amsterdam) ontwikkelde eind jaren negentig de 'Koopgoot' (Beurstraverse), die in 1997 werd geopend.

De winkels in de herontwikkeling bestaan uit drie hoofdgroepen:

- De Primark centraal in het project
- De winkels aan de Lijnbaan. De huidige Lijnbaan winkels worden aan de achterkant uitgebreid
- De winkels in het monument (voormalige bankgebouw van ABN Amro)

Het project omvat zowel kantoren, winkels als woningen. Ten behoeve van de nieuwbouw wordt de huidige bebouwing deels gesloopt. De huidige bebouwing bestaat uit een oude kantoorflat in het noordwesten met daar omheen lagere kantoren- en winkelpanden van enkele verdiepingen.

In figuur 1.2 is een plattegrond van het plangebied opgenomen.

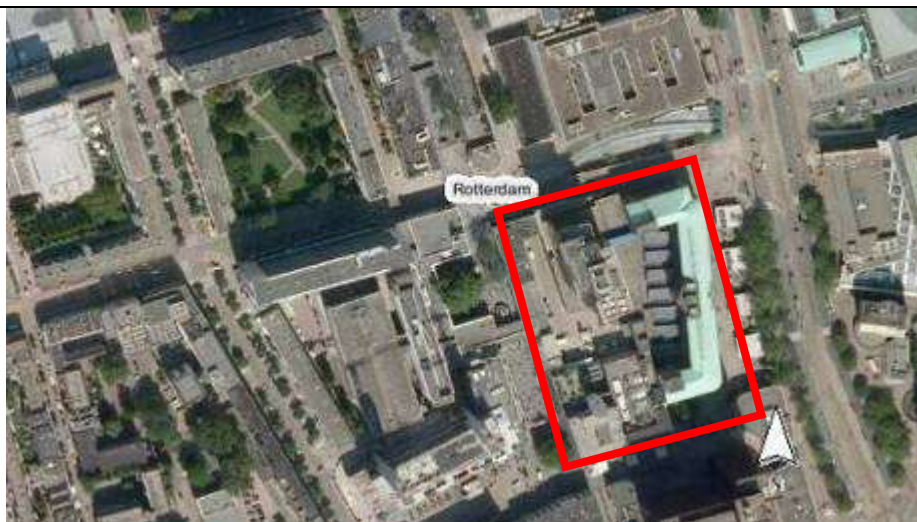
Figuur 1.1 Impressie toekomstige inrichting Forum Rotterdam.

Tauw heeft in een eerder stadium reeds een natuurtoets en vleermuizenonderzoek voor deze ontwikkeling uitgevoerd (Tauw, 2011; Tauw, 2012). Omdat deze onderzoeken juridisch gezien niet meer houdbaar zijn, is één en ander geactualiseerd (Tauw, 2015).

De geactualiseerde natuurtoets (Tauw, 2015) beschrijft naar welke (strikt) beschermde soorten soortgericht onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk is. Dit betreft de volgende soort(groep)en:

- Vleermuizen (allen tabel 3-soorten): kraam-, zomer-, paar- en winterverblijfplaatsen, foerageergebieden, vliegroutes
 - Gewone dwergvleermuis
 - Laatvlieger
 - Ruige dwergvleermuis
- Vogelsoort met jaarrond beschermd nest:
 - Gierzwaluw (categorie 2-vogelsoort)

Aantasting van bovenstaande functies betreft een overtreding van de Flora- en faunawet. Daarom dient voorafgaande aan de werkzaamheden inzichtelijk te worden gemaakt of zich een negatief effect (en daarmee een overtreding) voordoet.

Figuur 1.2 Globale ligging van het plangebied.

1.2 Doel

Het beschreven onderzoek in deze rapportage geeft uitsluitsel of de te slopen / renoveren panden op de beoogde locatie als verblijfplaats, foerageergebied en/of vliegroute fungeren voor vleermuizen en de gierzwaluw. Vervolgens wordt aangegeven of vervolgstappen noodzakelijk zijn.

1.3 Onderzoeksmethoden

1.3.1 Methode vleermuizen

Het veldwerk is uitgevoerd volgens het vleermuisprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (NGB, 2013). Hierin is het minimaal aantal bezoeken en de onderzoeksinspanning vastgelegd. Dit vleermuisonderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Tijdens het onderzoek is ook gezocht naar andere soorten, maar deze komen doorgaans veel minder frequent voor in de stad.

In dit geval zijn vier veldbezoeken gebracht in de periode van juni tot en met september 2015. De bezoeken zijn verspreid over deze periode, omdat vleermuizen gebruik maken van een netwerk van verblijfplaatsen en jachtgebieden, die in verschillende perioden in het jaar worden gebruikt.

Door de bezoeken te spreiden wordt een goed en realistisch beeld verkregen van de aanwezigheid van vleermuizen in het plangebied en daarmee van de betekenis van het plangebied voor vleermuizen. In tabel 1.1 is een overzicht van de veldbezoeken weergegeven. Het onderzoek is uitgevoerd met een Petterson D240x batdetector. Een batdetector is een apparaat dat ultrasone geluiden, die een vleermuis maakt, omzet in voor de mens hoorbare tikkende geluiden. Aan de hand van het ritme van het geluid en de frequentie waarop de vleermuis het beste wordt gehoord, de zogenaamde 'piekfrequentie', kan in veel gevallen worden bepaald om welke vleermuissoort het gaat. Voor het determineren van soorten wordt tevens gebruik gemaakt van opnameapparatuur en het programma Batsound.

De veldbezoeken zijn uitgevoerd door twee ecologen. Dit is noodzakelijk omwille van veiligheid en kwaliteit.

Tabel 1.1 Overzicht van de veldbezoeken voor vleermuizen

Datum veldbezoek	Tijdstip	Focus op	Weersomstandigheden
16 juni 2015	Avondbezoek	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes, foerageergebied	Over het algemeen droog, afgewisseld door een regenbui. Circa 15°C
9 juli 2015	Ochtendbezoek	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes, foerageergebied	Droog, half bewolkt en circa 16°C
20 augustus 2015	Avondbezoek	Winter- en paarverblijfplaatsen, zwermlocaties, vliegroutes en foerageergebied	Droog, onbewolkt. Circa 14°C
17 september 2015	Avondbezoek	Winter- en paarverblijfplaatsen, zwermlocaties, vliegroutes en foerageergebied	Droog, weinig wind, af en toe een korte bui en circa 14°C

Om een zo goed mogelijk beeld van eventueel aanwezige vleermuisfuncties te krijgen is op verschillende plaatsen in en rond het plangebied gepost. De waarnemingslocaties bevinden zich op maaiveld. Vanaf deze locaties konden eventuele verblijfplaatsen in de gevels goed worden vastgesteld. Het plangebied en de directe omgeving is te voet onderzocht op het voorkomen van vleermuizen waarbij ook rond de te slopen / renoveren panden is gelopen.

1.3.2 Methode gierzwaluwen

De inventarisatie naar de gierzwaluw richt zich op het lokaliseren van in gebruik zijnde nesten binnen het plangebied. Het onderzoek naar verblijfplaatsen van de gierzwaluw is vanaf maaiveld uitgevoerd. De onderzoeksmethode is gebaseerd op de soortenstandaard van RvO (2014b).

Deze schrijft een optimale onderzoeksperiode voor en het aantal waarnemingen binnen de datumgrenzen om zeker te zijn van geen broedgevallen.

De afwezigheid van broedende gierzwaluwen is voldoende aannemelijk gemaakt als er geen waarnemingen zijn verricht die duiden op de aanwezigheid van een nest:

- Na minimaal 3 inventarisatiemomenten met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen
- In de periode 1 juni tot en met 15 juli, met twee inventarisatiemomenten in juni en minimaal één in juli. In “late seizoenen” moeten in juli minimaal twee inventarisatiemomenten plaats hebben gevonden.
- Tussen 21.00 uur en 22.30 uur
- Tijdens goede inventarisatieomstandigheden

In tabel 1.2 is een overzicht van de veldbezoeken weergegeven.

Tabel 1.2 Overzicht van de veldbezoeken voor gierzwaluw

Datum veldbezoek	Tijdstip	Focus op
16 juni 2015	Avond	Invliegende gierzwaluwen en aanwezigheid gierzwaluwen
26 juni 2015	Avond	Invliegende gierzwaluwen en aanwezigheid gierzwaluwen
6 juli 2015	Avond	Invliegende gierzwaluwen en aanwezigheid gierzwaluwen

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 1 zijn de aanleiding en het doel van de soortgerichte onderzoeken toegelicht, evenals de toegepaste onderzoeksmethoden. In hoofdstuk 2 worden de resultaten weergegeven en worden deze resultaten in het licht van de Flora- en faunawet geplaatst. Tenslotte worden in hoofdstuk 3 de conclusies en aanbevelingen beschreven.

2 Resultaten en interpretatie

2.1 Resultaten van het vleermuisonderzoek

Algemeen

De resultaten van het onderzoek zijn sterk vergelijkbaar met de resultaten van het onderzoek uit 2011-2012 (Tauw, 2012). In en nabij het plangebied zijn uitsluitend gewone dwergvleermuizen waargenomen. De activiteit van vleermuizen tijdens alle bezoeken was niet hoog. De activiteit was het hoogst gedurende het laatste veldbezoek, op de avond van 17 september 2015. Gedurende de andere veldbezoeken waren erg weinig vleermuizen aanwezig (tijdens het ochtendbezoek van 9 juli zijn zelfs geen vleermuizen waargenomen). Een overzicht van de belangrijkste waarnemingen is op kaart weergegeven in figuur 2.1.

De lage activiteit van vleermuizen kan gerelateerd zijn aan de afwezigheid van groen in en om het plangebied. Ook is het plangebied sterk verlicht.

Figuur 2.1 Aanwezigheid van functies voor vleermuizen in het plangebied.

Verblijfplaatsen

In het plangebied en haar omgeving zijn geen in- en/of uitvliegende vleermuizen waargenomen. Er zijn ook indicaties dat er zich verblijfplaatsen bevinden in het plangebied. Het voorkomen van verblijfplaatsen in en nabij het plangebied is daarom uitgesloten.

Vliegroutes

Vliegroutes van vleermuizen zijn niet vastgesteld in / om het plangebied. Het voorkomen van vliegroutes in en nabij het plangebied is daarom uitgesloten.

Foerageergebied

Alleen de bomen op de Coolsingel (buiten plangebied) worden door enkele gewone dwergvleermuizen als foerageerlocatie gebruikt. Deze bomen worden niet aangetast en worden niet door een groot aantal vleermuizen gebruikt. Het voorkomen van foerageergebieden in het plangebied is uitgesloten.

2.2 Resultaten van het gierzwaluwonderzoek

Er zijn geen 'in- en/of uitvliegende' gierzwaluwen in het plangebied of haar omgeving waargenomen. Ook overvliegende gierzwaluwen zijn nauwelijks gezien.

Het voorkomen van nestlocaties van gierzwaluwen in en nabij het plangebied is daarom uitgesloten.

2.3 Effectbeschrijving

2.3.1 Vleermuizen

In het plangebied en haar omgeving zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Negatieve effecten van het voornemen op verblijfplaatsen van vleermuizen zijn daarom uitgesloten.

In het plangebied zijn geen foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen aanwezig. Negatieve effecten van het voornemen op foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn daarom uitgesloten.

2.3.2 Gierzwaluwen

Verblijfplaatsen van de gierzwaluw zijn afwezig in het plangebied en haar omgeving. Het voornemen heeft daardoor geen negatieve effecten op verblijfplaatsen en/of exemplaren van deze soort.

3 Conclusies

Door Tauw is in de zomer en najaar van 2015 onderzoek gedaan naar de functie van het plangebied (voor het beoogde Forum Rotterdam in het stadscentrum) voor vleermuizen en gierzwaluwen (door de Flora- en faunawet strikt beschermd).

Vastgesteld is dat het plangebied en haar omgeving geen functie hebben als verblijfplaats voor vleermuizen en de gierzwaluw. Ook vliegroutes en foerageergebieden voor vleermuizen zijn niet in het plangebied aanwezig.

Het beoogde voornemen kan doorgang vinden zonder dat dit een negatief effect op vleermuizen en de gierzwaluw als gevolg heeft. Vervolgstappen op het gebied van natuurwetgeving zijn niet nodig.

4 Bronnen

NGB, 2013.

Vleermuisprotocol (<http://www.netwerkgroenebureaus.nl>)

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014a.

Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014b.

Soortenstandaard Gierzwaluw

Tauw, 2011

Ecologische onderbouwing Forum Rotterdam. Document met kenmerk R001-4755801MGK-pda-V03-NL.

Tauw, 2012

Nader onderzoek vleermuizen en gierzwaluw bij Forum te Rotterdam. Document met kenmerk R004-4755801VJW-lyv-V01-NL.

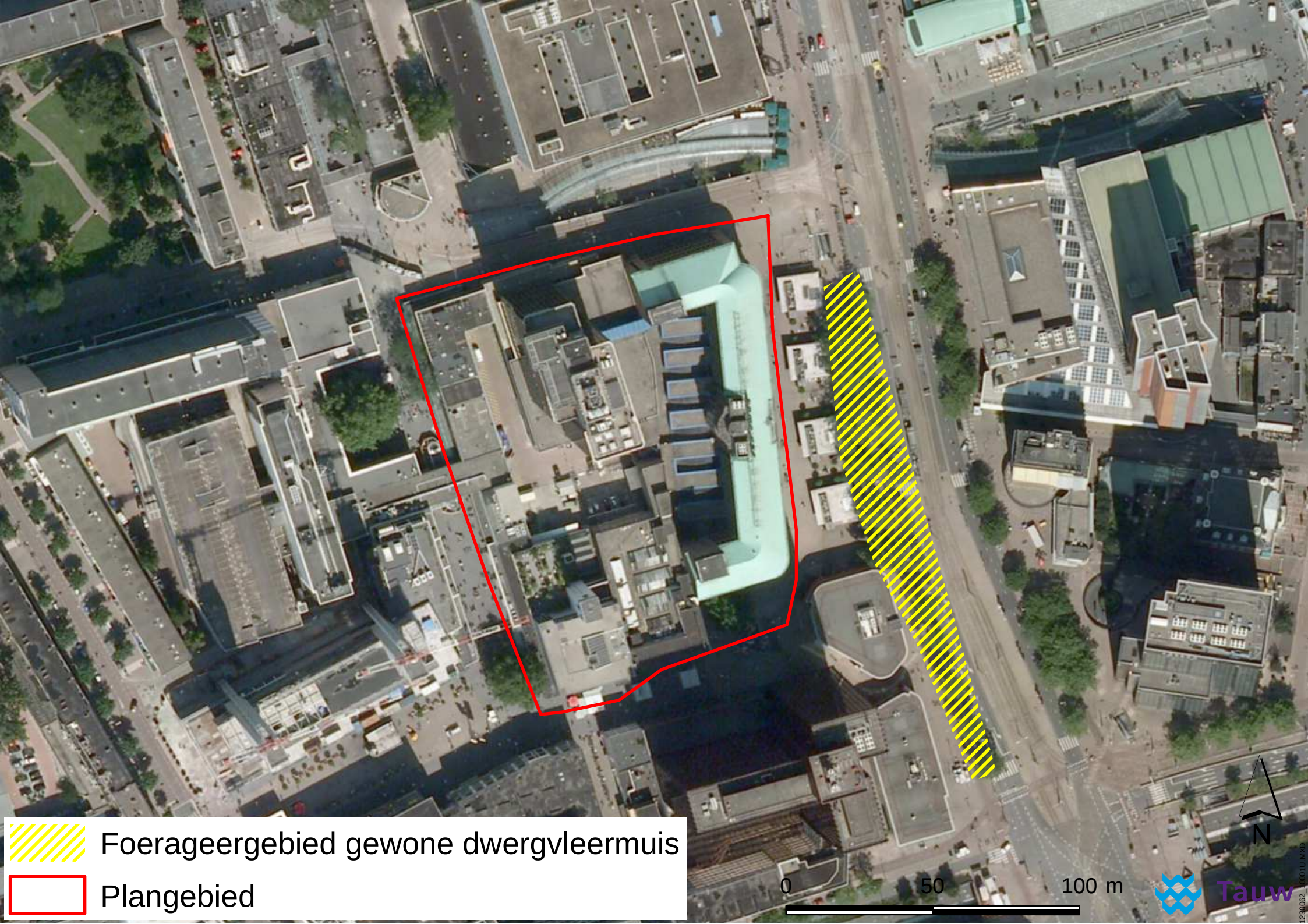
Tauw, 2015

Uitvoerbaarheid bestemmingsplanwijziging Forum te Rotterdam in het kader van de Flora- en faunawet. Document met kenmerk N001-1230062ERT-cri-V01-NL.

Bijlage

1

Inventarisatiekaart

 Foerageergebied gewone dwergvleermuis

 Plangebied

0 50 100 m

130062_100010_MXD